



„MANGAIARE SI ALINARE“

— ONA.
Dedicata D-lorei Elen'a Popu
cu ocasiunea solemnitatii decorarei Ei cu „Crucea
Elisabet'a“ serbata in Basesci la 2¹¹ sept. 1879.*

E frumosu, cá primavér'a, secsulu gingasiu femeiescu,
Me inchim lui totudeaun'a c'unu respectu dummedieescu;
Dar' nici-candu nu-i mai frumós'a in vi'tia o muiere,
Cá si candu cu vócea-i blanda la'samu tórna pe durere
Si cu n'ar'ai léga van'a bietiloru ce p'argu de chinu:
Ca-ci femeile suntu angeri, si cerescalu loru destinu
E a tinde omenim'i in nopti grele de 'ntristare
Mangaiare si-alinare.

Bucura-te deci, copila, ca-i pe tine Dummedieu
Te-a creatu c'iri sub stele de modelu secsului teu!
Lanqa multe lumesci bumuri si frumsetie trecatóre
Ti-a datu si averi si gratii in eternu neperitóre:
Spiritu cultu, modestu, blandu, nobilu, cum pucine 'n lume
Si o anima romana, pentru care pre pamentu [suntu,
Fericirca cea n'ai dulce-i a dá celoru cu 'ntristare
Mangaiare si-alinare.

Esti de crinu unu muguru fragedu numci de eri in floritu.
Si parfumu-ti dulce totusi adi in lume-i respanditu;
Tu esti mica de ani inca, anim'a-ti inse e mare,
Si 'n simtiri frumóse, bune, parechi multe 'n viétia n'are,
Fericé de-alu teu parinte bunu cá tene, generosu,
Ce-a sciutu plantá in pieptu-ti sufletulu seu celu frumosu:

Ca-ci adi tu esti la 'ntristare pentru dinsulu cea mai mare
Mangaiare si-alinare.

Ca'sa róstra e unu templu santu si pentru toti deschisu,
Ér' intr'insulu tu unu angeru coboritu din paradisu;—
Si la voi ori cene intra, ese plenu de daruri sante:
De iubire natiunala, de romane sentimente,
De curagiu in tempuri grele, de sperantia 'n venitoriu;
Miserulu dela voi duce indurare, ajutoriu,
Ratecitolu svaturi bune, si orfanulu la 'ntristare:
Mangaiare si-alinare.

Ér' poporulu tristu, de alti in orbia apesatu,
Afla 'n cas'a róstra-o scóla, de-unde ese luminatu;
Si frumós'a nóstra limba din curti multe esilata:
La voi da de-unu asilu sacru, de-o iubire infocata. —
A Selagiului flori june afla 'n tene-unu modelu vin,
Tierancutiele din giuru-ti unu luciferu auriu,
O zelósa 'nvetiatóre, si la ori ce intristare:
Mangaiare si-alinare.

Deci — ah, dina Selagiana! — o anima cási a ta
Cum ar' fi potutu atuncia nemisicata, rece stá.
Cand' la resaritu ai nostri frati de-unu sange si de-un' nume
Se luptáu cu tiranísmulu admirati de 'ntrég'a lume,

* Crucea pórtá inscriptiunea: „Mangaiare si alinare.“

*Si „ajutoriu!“ strigău din foculu luptei mii de vulnerati?...
Gemetulu loru te patruse, si — cu doru se-i vedi salvati,
Te-ai grabitu, că sora buna, a le tende 'n desperare
Mangaiare si-alinare!*

*Multiamiri, recunoscintia, anim'a ta n'a doritu, ¶
Căci a faptei conscientia te-a deplenu indestulitu;
Fapt'a nobila si buna pórta 'n sene-a s'a resplata,
Si n'ascépta dela neme cá se fia premiata. —
Totusi Mam'a celorlu bolnavi suveniru scumpu ti-a tramisu:
O crucitia, mica 'n sene, dar' pe care este scrisu
Ce-ti doresce-o tiéra 'ntréga la dureri si la 'ntristare:
„Mangaiare si-alinare.“*

*Se o porti deci fericita ani voiosi nenummerati
Luminandu cu-alu teu esemplu pe orbíti si 'ntunecati!
Asta cruce te 'ndemne a pasi totu mai 'nainté
Pe cararea inceputa a fapteloru mari si sante;
Lumineze 'n tempuri grele totu acést'a 'n calea ta,
Si de cate-ori in viétia tu'la ea vei cugetá:
Se senti fericire 'n sufletu, si la ori-ce intristare
Mangaiare si-alinare!*

*Inainté, o! copila, totu pe drumulu apucatu,
Si-alu teu nume va fi mare si eternu glorificatu!
Me 'nchinu tie, stea luciisa! si dorescu natiunei mele
P'alu ei ceriu tristu se resara cá si tene mii de stele:
Ca-ci atunci a' loru vii radie cá-si-unu sóre'oru luminá,
Si in nóptea suferintiei gentea nu va suspiná,
Ci, scaldata in lumina, va gasi la intristare
Mangaiare si-alinare.*

Petru Dulfu.

O mama.

(Versiune.)

O mama siedé pre dung'a léganului copilului ei.
Se vedea a fi lovita de o dorere mare.

Copilulu erá palidu, ochii si-i tienea inchisi si atátu
de greu respirá, încátu tí se parea cá suspina.

Mam'a tremurá pentru viétia copilului ei, si pri-
via la elu cu o intristare muta cá desperarea.

Se audirá trei lovituri in usia.

— Intra! — disé mam'a.

Usi'a se deschisé si se reinchisé, — dar' neaudiendu-
se nici unu sgomotu de pasi, mam'a 'si intorsé capulu
cá se védia cene venisé. — Erá unu sermanu betránu,
imbracatu cu o piele de calu si descultiu; — fora in-
doiéla ca de ace'a nu se audise sgomotulu pasiloru lui.

Iérn'a erá aspra, frigulu erá de diece grade; si
ventulu parea ca 'ti taie obrazulu.

Fiindu-cá betránu tremurá de frigu si copilulu
dormia mai adéncu de cându venisé elu, mam'a se re-
dicá din loculu seu cá se mai aprindia foculu in cuptoriu.

Betranulu se asediá in loculu ei si incepú se le-
gene copilulu, cântandu unu viersu tristu cá mortea,
intr'o limba necunoscuta.

— Asié dara cá va remané in viétia copilulu!?

dise mam'a adresându-se catra óspele ei posomoritu. —
Acést'a facú din capu intr'unu modu puçinu semnifica-
toriu, — ér' pre busele lui se ivi unu zimbetu mis-
teriosu.

Mam'a 'si plecá in josu ochii, — síroie de lacremi
se stracurará incetu pre obrazii ei, si capulu i-i cadíu
pre pieptu. — Eráu trei díle si trei nopti de cându nici
nu mâncásé nici nu dormisé!

Capulu i-i erá atátu de ingreunatu, încátu fora
voia ei i-se inchiserá ochii si adormi; — dar' de-odata
se desceptá si sari de pre scaunulu seu ingrigiata de
starea copilului seu.

Betránulu disparúsé.

— Unde e betranulu? strigá ea.

Si alergá la léganulu copilului seu.

Léganulu erá desiertu.

Betránulu plecásé cu copilulu.

In momentulu acést'a, vechi'a pendula, ce erá atér-
nata intr'unu anghiu alu chillei, se rupsé facíndu unu
sgomotu mare, — celea trei greuminte de plumbu ca-
diurá in josu pâna ce atinserá parchetulu si orologiulu
se opri.

Mam'a se repedi in strada strigându cu desperare:

— Copilulu meu! Cene a vediutu pre copilulu
meu?

O femeia inalta imbracata intr'o rochia négra, care
siedé in faci'a casei, cu piciórele in zapada i-i dise:

— Nesocotita! Ai lasatu mórtea se intre in cas'a
t'a si se-ti legene copilulu, in locu de-a-o alungá. Ea nu
asceptá decâtu se-ti inchidi ochii . . . Tu ai adormitu
si atunci ea ti-a luatú copilulu. Fugiá iute cá ventulu;
si ce iá mórtea, sermana mama, nu mai dá indereptu
nici odata.

— O spunemi pre unde a apucatu; si voiu sci se
o gasescu.

— Acést'a mi-e forte usioru, disé femeia négra, —
dar' inainte de a-ti spune voiescu cá se-mi cânti tote
cântecele, cari le cântái copilului teu cându 'lu legánái....
Eu sum NÓptea si am vediutu curgéndu lacremile
t'ale pre cându tu cântái la léganulu copilului teu.

— Ti le voiu cantá pre tote dela celu de antáiu
pâna la celu din urma, dar' intr'alta di, mai târdiu;
acum lasa-me se plecu cá se-i potu ajunge si se-mi iáu
innapoi copilulu.

Dar' NÓptea tacú si asceptá.

Atunci serman'a mama cântá frângandu-si mâni-
le, — cântá tote cântecele pre cari le cântásé copilului
seu. Eráu multe cântecele acelea, — dar' eráu si mai
multe lacremile cari le versá pentru copilulu seu! —
Cându cântá celu din urma cântecu si vocea i-i se in-
nadusi de unu plânsu durerosu, NÓptea i-i dise:

— Dúte dreptu prin padurea ace'a, căci pre acolo
a apucatu Mórtea.

Mam'a plecá indata, — dar' ajungéndu in mijlo-
culu padurei drumulu se impartia in doue. Ea se opri
nesciindu déca are de-a apucá spre drépt'a séu spre
stâng'a.

In anghiulu celoru doue drumuri, erá unu tufisiu de maracini incarcatu de zapada si de ghiatia.

— Nu ai vediutu mórtea cu copilulu meu? in-trebà ea pre tufisiu.

— Ba am vediutu-o — respunsè tufisiulu — dar' nu ti-ofu spune incatràu a apucatu, pâna ce nu me vei incaldi, cà vedi cumca sum inghiatiatu de totu.

Atunci mam'a fora de-a se mai gândi, ingenunchià lângã tufisiu si-lu trasè catra sênulu seu cà se-lu desghiatie. Spinii patrunserà in pieptulu ei, din care incepurà a curge picaturi mari de sânge.

De cându sênulu mamei se sgarià si sângele curgea din abundantia, tufisiulu se acoperià cu frundie verdi si flori frumòse . . . Atâtu e de calda anim'a mamei!

Tufisiulu i-i aretà drumulu pre care avé de a purcede mai departe.

Ea plecà cu grabire pre drumulu, care i-lu aretà-sè tufisiulu si preste puçinu ajunsè la malulu unui lacu pre care nu se vedea nici o luntritia. Laculu erá pré rece pentru de-a-lu trece cu innotulu, si pré puçinu inghiatiatu pentru de-a-lu calcà cu piciórele. — Cu tote acestea ori câtu de mare erá piedec'a, duios'a mama trebuia se tréca laculu. Ea cadiu in genunchi, sperându ca Dommedieu i-i va veni in ajutoriu prin vré-o minune.

— Nu sperá ace'a ce nu se póte, — i-i dise geniulu lacului, redicându-si corpulu seu albu de-a-supr'a apei, — se vedemu mai bene déca ne potemu intielege amendoi. 'Mi place se adunu margaritare si diamante, si ochii tei suntu cei mai stralucitori din câti amu vediutu: voiesci tu se plângi pâna ce 'ti voru secà ochii? càci atunci lacremile t'ale se voru face diamante. In urma te voi duce pre celu alaltu malu la florari'a cea mare, unde locuesce mórtea si cultiva arborii si florile cari representéza vietiele omenesci.

— O! — nu voiesci mai multu? dise serman'a mama in desperarea s'a. 'Ti voi dá totu, totu pentru de-a ajunge la copilulu meu.

Si ea plânse pâna cându i-i secà de totu isvorulu lacremiloru. Atâtea lacrimè versà biét'a mama pentru fiulu seu! Si tóte lacrimèle ei se facurà margaritare si diamante; càci nemicu nu-i mai scumpu in lume cà lacrimèle ce vérsa mamele pentru copii loru!

(Finea va urmá.)

INMORTALULUI POETU ROMANU

VASILE ALEXANDRI

— 1 ianuarie 1880. —

*Ai cantatu gintea latina
Si-a ei sórte pre pamentu
Si la vócea ta divina
Ceru-intregu se ilumina,
Cà s'asculte alu teu cantu.*

*Dar' cantási mai cu-infocare
Tiér'a leaganului teu,
Ca-ci prin dulcea ta cantare
Ai datu Patriei suflare,
Ai servitu pre Dommedieu.*

*Déca pén'a mea nu póte
Pan' la tine in Eteru
Se se-inaltie si se-inóte
E ca ea are o mórte,
Candú a ta vine din ceru.*

*Lasa dar' se ti se-inchine
Ai vietii caletori,
Las' se vie pan' la tine,
Ca-ci e scrisu in carti divine
Ca tu nu poti cá se mori.*

*Viét'i'a trece! omulu móre,
Sórele n'are rivalu,
Viét'i'a mea e trecatóre;
Tu, poete, cá unu Sóre
Remané-vei inmortalu.*

C. Boteanu.

Casatori'a.

— Studiu socialu. —

Fetele tenere sémèna cu florile de maiu; si pentru ele intocma cá si pentru acestea tóta ór'a e o dí si tóta diu'a o luna intréga, intru atât'a se desvolta si se maturiséza in restempulu junetiei loru. Influenti'a progresiva ce esercita natur'a asupr'a loru in acésta etate este mai multu decâtu palpabila, este frapanta chiaru. Precum din unu bobocelu abiá impupitu, vedemu intru-o buna-demanétia desvoltata flórea cea mai frumósa: intocma si din o fetitia abiá adolescenta vedemu intru-o dí chiar' prenesemtite desvoltata o féta juna in flórea s'a si nu preste multu o mirésa, alés'a unui june pre care abia l'a vediutu dóra de dóue-trei ori in viétia, — pre care inse de securu inca nu l'a cunoscutu, càci n'a avutu inca tempulu fisicu de a-si cunósee nici macaru pre cei mai de aprópe ai sei.

Parentii privescu cu óre-care multiamire acésta desvoltare repede a fiicei loru; dar' totu-de-odata se sternesce in pieptulu loru si óre-care ingrigire de venitoriulu ei si i-i cuprinde o grósa de momentulu in care voru vedé-o rumpéndu-se dela sênulu loru parentiescu si, — radiemata de braçiale unui omu strainu pâna aci de ei, — intrându pre carier'a vietiei sociale.

[Legislatiunea pune vrést'a de mârítu la anulu alu 15-lea, datin'a la alu 17—18-lea anu alu etatiei; dupa noi in ambele casuri maritisiulu se face pré de tempurú.]

In stabilirea vréstei de mârítu popórale au pur-

cesu dupa conceptulu care si l'au formatu despre misiunea ori destinatiunea femeiei.

Manou*) a consideratu pre femei cá pre nescari mijlóce de delectare a barbatiloru; si pentru ace'a a lasatu cá fetele se se mårite in vrêsta de 8 ani. — Num'a Pompiliu a voitu cá barbatii se-si póta formá si regulá dupa placu pre femeile loru; si pentru ace'a a lasatu cá fetele se se mårite in vrêsta de 12 ani. Lycurgu voindu cá se assecreze patriei s'ale o generatiune vigurósa si sanetósa, nu a lasatu se se mårite fetele pâna la vrêsta de 20 ani.

Si déca voimú seriosu cá fetele se useze liberu si cum se cuvine dreptulu de-a-si alege ele inse-le pre soçiulu loru; si cá ele si dupa casatoria se-si pastreze libertatea loru si ast'felu se concurga cá persóne conscie la inalt'a loru missiune, la administratiunea casnica a familiei a carei'a diumetate suntu: nici acésta vrêsta nu-o potemu adoptá pentru tóte casurile si façia de tóte fetele. Inaintea legei, care nu privesce decátu la corpu, o fêta de 16 ani e femeia deplinita pentru-cá póte fi mama; dara inaintea phisiologului si moralistului ea nu e inca decátu o prunca.

Este faptu comprobatu prin experientia cá antifainascutii de comunu suntu de constructiune debila; si in clas'a nobililoru a devenitu proverbiala intieleginti'a agera a celoru mai teneri si hàbàucia tempita a celoru mai betrani. Si ce e caus'a acestei'a? Nemicu alt'a decátu cá fetele se mårita pré de tempuru. — Fêta de 16 ani, ma chiar' si cea de 18 ani inca nu are decátu aparenti'a fortiei de lipsa la o soçia, mama si stapâna de casa; si déca nu alt'a dara implenirea si numai a oblegamentelor de mama inca o stórce pe deplenu. — Cáci pre câtu de puçinu e abila ea de rolulu unei mame pentru debilitatea corpului seu, chiar' pre atâtu e de puçinu abila de rolulu femeiei pentru debilitatea spiritului seu.

Pentru cá se cercamu: dupa cene se mårita fêta de 16 ani? Nu dupa barbatulu seu, pre care nici moravurile nóstre nici etatea ei nu i-a concesu a-lu cunósce. Ea se mårita dupa o façia séu figura, déca mirele ei e frumosu; dupa avere séu bogatia, déca acel'a e avutu; si dupa onóre si vaza, déca e respectatu: dara pre elu insusi, fienti'a si valórea morala a lui si facultatile acelui'a nu le cunósce si nici ca le póte cunósce, pentru-ca naturalminte differa de elu si de modulu de cugetare, sentire si lucrare a lui; — ea se mårita cá se ne esprimamu asié dupa unu X. algebraicu, dupa o nota matematica necunoscuta.

Acést'a provine de regula din doue cause; si anume antâiu ca parentii se tienu fórte fericiti déca fêta loru se póte maritá câtu mai tenera, si a dou'a cá barbatii se tienu in dreptu de a luá in casatoria fete cu 10—12 ma si cu 20—30 ani mai tenere decátu densii.

*) Legislatorulu Indiei. Alt'mentrea considerându differinti'a climatica etatea de 8 ani respunde la etatea de 15 ani la noi.

Cu privire la acést'a din urma ne grabimú a observá cá noi barbatii suntemu in fórte mare ratacire; si precându façia de femei suntemu fórte crudeli pre atunci façia de noi suntemu mai multu decátu indulgenti, suntemu chiar' complexanti. — La barbatii tóte suntu bune si frumóse, tóte li coavine: sbârcituri in façia, in-cretituri la frunte, plesiuvia pre capu, peru caruntu, fapura plina, cu tóte li se siede, tóte li redica frumseti'a si imposanti'a; la femei din contra tóte acestea suntu scaderi; asié ca prin ce'a ce noi câscigamú ele pierdu. Indreptatiese-ne óre natur'a la acésta judecata sinistra? Asié de scurtu tempu se tienu frumseti'a femeiloru, încátu ace'a se încépa a disparé cu diece ani mai curêndu decátu la barbatii? — Nu credemú cá se fia asié. — Pentru-cá desí dispare cea de antâia colóre placuta a façiei juvenile, ace'a la momentu se si inlocuiesce prin o alta frumsetia noua mai adeverala si mai permanenta.

(Va urmá.)

SECRETELE A LORU TREI NOPTI

SÉU TREI MORTI VÍI.

(Romanu anglesu d. H. Frankstein.)

Capítulu I.

O reintorcere curiosa.

O noapte infortoria se estindéa preste Jorkshire. Ventulu suflá infricosiatu, ploa' cadeá in torinti amestecati cu grandina si velulu negru alu noptiei acoperiá campi'a frumosa.

In medilocula campiei strabateá din o casa, care se aflá singura pre acelu locu, o radia de lumina. Acést'a radia de lumina veniá din o chilia, in care unu omu betranu siedé inaintea caminului.

Acestu omu aveá o fisionomia uscatiosa si severa, cu perulu albu cá neau'a — unu omu superbu — carele se pareá cá face opusetiune intregi lumi. Acést'a e marchisulu Markham, ultimulu descendinte a stralucitei s'ale familie, veduvu, carele duceá o viétia de asceticu, si incungiará lumea si o urgisiá.

Erá unu tempu, candu vechi'a casa din Lonemoor, erá plina de ospeti, toti consangeni de ai familiei contelui. Dar' dela unu tempu încóce erá interdise ori cui de a mai cercetá acésta casa. Erb'a crescea neimpedecata prin aleele frumóse, si ferestrele de catra gradin'a de flori eráu pururea inchise. Preste totu erá linisce mormentale cáci Conte S. Markham si duceá o viétia retrasa nu voiá a vedé pre nimene afara de servitorii sei.

Si óre care a fostu caus'a acestei stramutari in aceste locuri? Ce a potutu schimbá asia de tare pre omulu petreceriloru, pre gentlemanulu vialu? Ce causa a potutu a-i albí asia de tare perulu seu negru?

Direptu causa a acestoru stramutari curióse a fostu considerata de toti mórtea unicei fiice de 17 ani, care

se intemplăse cu unu anu înainte de inceperea istorioarei năstre. Acésta fîica i eră idolulu seu. Ea eră frumăsa, plina de spiritu si amabila si o incarcă de amore si delicatetia, precum numai arare-ori facu parentii; totu ce ar' fi potutu face prin bani, i eră la dispusetiunea ei: totu feliulu de instructori avuse; o guvernanta o insoçiă pretotindenea, si Domnisor'a Clara crescea dupa placu, dar' plina de gratii, capriçiosa, plina de marire, nobila si amata de toti, câti o cunosceau.

Tota lumea dicea că D-r'a Clar'a Markham in urm'a frumsetiei si avutiei s'ale va face o parthia escelinta. Tatalu ei visăse cumcã adoratulu ei va câstigă vre-o corona. Dara visurile si predicerile nu se implinira, — impartasirea mortiei ei, puse fine tuturoru visuriloru.

Dar' cum a moritu dens'a?!

Ea, insoçita de amici, intreprinsa o caletoria pentru de a petrece câteva luni in tieri straine. Aceste luni trecura si tatalu ei asceptă intorcerea ei, candu primî o telegrama, carea 'lu invită a merge la Berlinu, unde se află fêt'a lui.

Markham plecă numai decātu.

Dupa o luna, candu adeca se intorse in Lonemoor, eră in doliu. Perulu lui eră albitu, façi'a severa si intunecata; cu unu cuventu elu eră asemenea unui omu, din a carui'a viétia disparuse tota lumin'a. In diu'a intorcerei s'ale anuciandu mórtea fiicei s'ale, dimissè o parte mare dintre servitorii sei, nu mai primî nici o visita si incepù a duce o viétia ascetica.

Multi se mirara ca de ce nu a adusu acasa pre tener'a clironóma, pentru de a o inmormentă langa mam'a s'a. Dar' credeau că D-r'a Clar'a ar' fi moritu in urm'a vre-unui morbu inficiatoriu si asié tatalui ei nu i-a fostu permis a-i aduce trupulu in Angli'a.

Acést'a inse nu se poté demonstrá, căci S. Markham nu suferiá a i-se mai amentí numele fiicei s'ale.

Guvernant'a betrana, carea o iubise cá pre o fîica a ei, inchise multimea chilieloru, cari odinora eră la dispusetiunea d-rei Clar'a, dar' le visită in ascunsu in tota diu'a si ordiná tote, cá si cum ar' asceptă pre vre-o di re'ntorcerea domnei s'ale.

Unu doliu generalu acoperia resiedinti'a din Lonemoor, o dorere, care apesá asia de tare anim'a lui Markham in acésta séra.

Odai'a eră lunga si in unghiurile s'ale eră intunecata.

Tota mobiliatur'a acestei cá si a celoru alalte eră cá si a unui principe.

Unu sgomotu, nesce pasi pre drepte — desceptă pre Markham si elu 'si redicá capulu si se uita spre usia.

Sunetulu pasiloru incetă. Eráu numai a guvernantei Quillet, care 'si vedea de afacerile s'ale.

Markham suspinã adêncu; — „Ce nopte!“ — dise elu, — „o nopte infioratoria pentru cei fora de scutu. Curiosu . . . ôre de ce cugetu eu acum atātu de multu

la dens'a! Astadi e tocmai anulu, decandu am primitu telegram'a dela Berlinu!“

Façi'a lui deveni severa la suvenirulu acestoru ideî. Busele lui subtiri se constrinsera si formău o linia fora de sange.

Usi'a se deschise si econom'a Quillet aducîndu o tasa cu thea, intră la Markham.

Elu intielese indata că ce voiesce si-i facu semnu si ea esî fara de a face cev'a sgomotu lasandu-lu singuru.

„Astadi e anulu!“ dise érasîu. „Ah! cum me persecutéza cugetulu la ea, si ce nopte infioratoria este ast'a!“

Si in adeveru eră o nopte grea pentru celu fora de casa si mésa. Markham stete la feréstra si ascultá furi'a eleminteloru. Ah! ce e ast'a? o vóce! o vóce omenésca. Cineva striga dupa ajutoriu.

Elu sarî cu façi'a-i gâlfeda.

Da, a fostu o vóce — o vóce muierésca!

Markham se duse din nou la ferestra, dar' ploi'a cadeá asia de desa, încātu elu numai potù a vedé ceva afara. Dupace mai incetă ploi'a, vediù la zarea luminei prin feréstra o figura muieresca departe afara, apropiandu-se de casa.

Nici unu cersitoriu nu fù respinsu mai înainte dela acésta casa. Portofoliulu lui eră deschisu pentru ori cine. Si acum ar' fi potutu créde ori si cine, cumcã împregiurarea nenorocosa a nefericitei i va miscá anim'a lui. Elu facu o miscare, cá si candu ar' fi voitutu se chame pre econom'a s'a; de odata inse stete cá impetritu si privi de nou la figur'a de afara.

Respirarea lui deveni grea. Ochiulu lui avé unu caracteru selbatecu si incredulu.

Figur'a se apropiá de usia. Elu pasi cu furia spre usia si esî in coridoru deodata cu econom'a Quillet, carea cu o laterna in mâna voiá a deschide pórt'a. Marchisulu i facu semnu se nu deschida, dar' ea nu ascultá. Érasi suná la porta. Marchisulu deschisè si figur'a straina intră asemenea unei naluce, uda pâna la piele si mai mórta de frigu.

Façi'a ei eră acoperita de peru-i lungu. Capulu plecatu. Corpulu eră acoperitu cu unu vestmentu de metasa cu totulu sferticatu. Palari'a i-o rapise ventulu si capulu nu-i eră acoperitu decātu cu unu velu vechiu.

„Ajutoriu! Ajutoriu!“ strigă ea lamentandu, si in unu tonu, care petruncè anim'a economiei Quillet.

In façi'a marchisului inse se aretá ura si mania. Ventulu inchise port'a, dar' elu o deschisè si dise: „pentru ea nu e nice unu ajutoriu!“ „Mergi, mergi si mori!“

Tener'a muiere suspinã.

Econom'a se apropiá de marchisu si dise: „fi înduratu Die!“ Mai înainte nu ai respinsu pre nimene. Viforulu e infioratoriu; si ea e o muiere morbosa si fara ajutoriu.

Tacere! dise elu, „pentru dens'a nu-i locu aici. Vrei se mergi? muiere!“

Elu pasi cu amenintare catra strain'a. Dens'a pasi puşinu inapoi si 'si netedi perulu descoperindu-si faşia.

Erá o faşia tenera — o faşia de dama — palida si macra lipsita de tota tandreti'a si de tota grati'a.

La prim'a vedere se pareá a fi o nebuna.

Pote cá furtun'a si nefericirea i repiserá mintea.

Pote cá erá in deliriu de friguri. Ori care a fostu caus'a, destulu cá ea erá smintita.

Marchisulu si econom'a se spaimentara. Dar' ei nu se spaimentara pentruca strain'a erá nebuna, ci pentruca li veniá cunoscuta. Econom'a strigá: „e domnisior'a Clar'a!“

Marchisulu remase mutu si se opuse acestei asertiuni.

„Ah! gratiose Domne!“ dise Quilet, „D.-t'a ai disu ea ea a moritu!“

„Ea e morta!“ dise marchisulu, „ffic'a mea a moritu!“

Inca odata i aretá usi'a, dar' degetulu lui tremurá.

„Ea nu a moritu!“ dise econom'a confusa, „aici e dens'a viua, unic'a nóstra d.-ra Clar'a Markham! D.-t'a vrei éراسi se o lasi in voi'a furtunei? Ce va se insemne ast'a? Nu visezu óre?“

„Ajutoriu!“ strigá éراسiu nenorocit'a. Eu mergu acasa! „Ajutoriu!“

Marchisulu se intorse de catra straina. Ea remase standu, voi'a merge dupa marchisu, dar' cadíu lesinata la pamentu.

(Va urmá.)

P. Grapini.

Nerone.

Comedia in 5 acte de Pietro Cocea.

(Resumat.)

Comediante, tragediante, — aceste dóue cuvinte resuma intrég'a domnia lui Nerone. Printre toti tiranii cari au asupritu popórele, fiulu Agripinei tiene unu locu specialu. Politic'a intra pentru puşinu in crimele sale; logic'a n'are nimicu, se vede, in acésta amestecare strania de nebunu si de comedianu, de cumplitu si de diletantu.

Nerone presinta scientiei unu casu specialu alu alienismului istoricu.

Crescutu de unu dantiuitoriu si de unu barbieru, va portá in tóta viéti'a lui urmele educatiunei ce a primitu dela ei cu vitiele loru. Burrhu si Senec'a nu-i voru poté schimbá natur'a vişiatá in germine. Senec'a, retoru înainte de tóte, nu desvólta in elu decátu gustulu falsei declamatiuni.

Nerone e unu copflu resfaşiatu, cáru'i'a noroculu i-a datu lumea cá una jucaría; unu copflu reu si pòternicu, care nu intempina neci-odata vre-o impotrivire. Voiesce si póte; si voiesce la totu momentulu, si voinfi'a s'a, esaltata prin imediat'a executare, cresce, se marese, se esageréza, se intende intr'unu modu nemargi-

nitu, si se lovesce in sférsitu de nepotintia. Cádi copfi n'ati vediutu ceréndu lun'a ce au záritu intr'o galéta cu apa! — Capulu genului omenescu, acést'a va fi ultim'a dorintia alui Nerone.

Artistu mai multu decátu ori-ce, elu devene pictor, sculptor, cántatoriu, musicantu, poetu si dantiuitoriu. Una-data imperatu, lumea i-i apare cá unu imensu teatru; ómenii cá artisti nenumarati, comparsi ai dramei in care elu jóca celu de antáiu rolu; imperiulu cá apoteos'a obicinuita si intr'o dí, va arde Rom'a in loculu focului de Bengal.

Linisceá primiloru ani nu póte fi privita cá unu germine de virtute, ci cá neesperinti'a tiranfei. Elu incérca sufletele, calculéza injosimea omenésca si dupa acestu studiu consciintiosu, Nerone debutéza in tragedia prin otravirea fratelui seu Britanicus in midiloculu unei serbatori.

Britanicus cade trasnitu pe patulu seu. Ospetii se inspaimenta; inse Nerone nu s'a misicatu; dupa unu momentu de tacere vesel'a serbarei reincepe. Post breve silentium, repetita convivii laetitia — dice Tacitu.

Nepedepsirea 'lu indénma si ajunge de-odata la marginile crimei. Mam'a s'a Agripin'a 'lu genéza; elu oteresece mórtea ei si Anicetu o esecuta. Sângele maternu descépta unu momentu pe Nerone; elu se caiesce se spéria; imaginatiunea s'a de artistu se turbura. — „Faci'a locurilor, dice istoriculu romanu, nu se schimba cá ace'a a ómeniloru“; ii represintă pre mam'a s'a mórta. In nóptea care urmá crimei, se dice cá elu a visatu pentru prim'a-óra; spectrulu Agripinei deschise pentru densulu pórt'a visurilor. Inse tóta lumea se grabesce a-lu linisci, si întórcerea s'a la Rom'a este unu triumfu, — triumfu monstruosu si inspaimentatoriu. Singuru Thraseas protestá, esíndu dela Senatu, cându se declará cá diu'a nascerei Agripinei va fi pusa printre dilele nefaste. Unu copflu lapedatu pe drumu fá gasitu cu acésta inscriptiune resbunátore: „Copilu parasitu de frica cá se nu omóre pe mam'a s'a.“ Tacitu spune cá natur'a protestá prin minuni ingrozitórie. Sórele se intunecá una femeia nascu unu sierpe si trasnetulu lovi in cele patru-spre-diece cartiere a le Romei, cá se purifice orasiulu prin focu.

Dupa mórtea Agripinei, domni'a lui Nerone luá una faşia noua. Societatea se supune cu una pasivitate de necredíutu. Femeia, amici, dusmani, totu se topesce cá cér'a sub manile imperatului. Natiunea nu mai este decátu o turma care pórtá semmulu sclaviei si din care stapánulu alege hecatombele s'ale dilnice. Nici una lupta, nici una rescóla. Veni chiaru una dí cându Nerone potú se desfintieze instrumentele torturei, deóre-ce victimele se omoriáu singure. Sinuciderea deveni una moda la Rom'a. Erá óre nerabdarea de a scapá de viétia, séu servilitatea voluntaria, séu deprinderea cu mórtea? Nu se scie. Ori-cum ar' fi, cei mai ilustru si cei mai tari se supuneau ordineloru lui Cesare. Placetu, esilatu in Asi'a, care cu

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 1118-123

unu singuru cuvântu poté se rescóle legiunile, î-si intinde gâtulu spadei unui eunucu cu unu fatalismu orientalu. Vetu ucide antâiu pe famili'a s'a și apoi se sinucide. Lucaniu, Petroniu, Senec'a î-i urméza cu una resemnare care pare a fi una supunere. Mórtea pareá a fi singurulu și eroiculu remediu in contra vietiei.

Cassiu Juliú, morindu, spune amejiloru sei: „Me întrebati déca sufletulu e nemoritoriu? Me ducu se aflu și me voiu întórce cá se ve spunu.“

Unii, gratiati de Cesare, refusa grati'a și se refugiéza in mormentu.

Dar' Nerone î-si urméza calea cu o nepasare suverana. Imperiulu seu este teatrulu unde jóca pe róndu roluri ingrozitórie și in faci'a caror'a se sburlescu natiunile. Caletori'a s'a in Greci'a este mai multu caletori'a unui comediantu decâtu a unui imperatu; și, cându se întórce la Rom'a, intrá in orasiulu eternu cu coron'a olimpica pe capu, cu laurii pifhici in mâna și incungiuratu de sclave și de istrioni. Vechii triumfatori romani se intorceau cu trofee resboinice și incungiurati de o armata victoriósa. Cesare-Ercule, Cesare-Apolone despretiuesce fal'a resboiului și prefera emotiunile scenei.

Ascultati ce spune unu istoricu modernu despre acésta caletoria:

„Plecatu in capulu unei armate de 5000 c l a q u e r i, elu cânta, se lupta, poséza, declaméza in tóte arenele elene. Dantiuesce cu stângacia, cânta din nasu, cade din carulu seu. Si acestu poporu artistu striga, aplaudéza, se mira, se prefaca cá e încântatu de învîrtiturile și de ruladele divinului Nerone! I-se decerne 1,800 coróne; se derima statuele vechiloru triumfatori din jocurile olimpice, spre a face locu la ale lui. Inspaimentatoriulu comediantu reusiá intr'unu modu securu; superioritatea s'a in tragediile vietiei reale î-i asecurá primulu rangu in tóte genurile artei dramatice. A se presentá pre o scena impreuna cu Nerone erá totu atâtu de periculosu cá si a se jucá cu mân'a góla cu unu leopardu. De ace'a atletulu celu mai robustu cadeá dela prim'a lovitura; acel'a care concurá cu densulu in curse mergeá abié cu iutiél'a plugului; vocea s'a melodiósa deveniá răgusita cându se luptá cu alui Cesare. — Singuru, unu cântaretiu din Corinthu indresni se cânte bine in un'a din acele representatiuni imperatesci; elu fú aplaudatu, — dar' acést'a 'lu perdú. Nerone facú unu semnu; ceialalti actori, impingéndu-lu inderetulu unei colóne î-i strapunsera gâtulu cu pumnalele loru.“

Sângele erá vinulu acestoru orgii cesariene. In tóte glumele lui Nerone, mórtea jóca unu rol insemnatu.

E curiosu de a observá nebun'a crescénda a acestui halucinatú încoronatu. Din ce i se intariá anim'a, din ce i se slabiá mintea.

Trasurile istrionului inlocuira trasurile cesariene ce moscenise dela stramosi. In cei trei ani ai domniei sale, nu mai erá de cátu unu nimicu inveluitu in mantau'a imperiala. Nu mai are neci chiaru politic'a omorului, scurt'a dar' drépt'a logica a pumnalului; omóra

orbesce, prin crise, prin accese, fora cuventu, și pentru eá se satisfaca una trebuintia fisica a temperamentului seu. Lucsulu seu, vitiurile sale, capriçiele sale, se prefacu intr'o hiperbola orientala. Fiindu unu monstru, cauta totu ce e monstruosu. Ample Rom'a cu fantasmagoriile despotismului asiaticu. Cá se o prefaca, o arde și pe ruinele cuartireloru incendiate cladesce Cas'a de aurú, unu palatu care intende preste trei din cele siette coline, cu lacuri care tienu locu de basinuri, cu paduri cá gradini, cu odái impodobite cu fildesiu, cari se invertescu cá nesce sfere și cu bolte schimbatórie cá ceriulu, de unde cadu ploui de parfumuri. Pescuiesce cu plâsi aurite; poteovesce bivoliu sei cu argentu; daruiesce 500 magaritie imperatesei Poppea cá se faca in tóte demanetiele bái de lapte; se casatoresce solemnu cu unu eunucu; se preambila intr'o corabia de fildesiu, pe elesteulu lui Agrippa, intre dóue grupuri obscene asiediate pe tiermuri. I-si face o jucaria de a umilí mandriile. Amesteca matrónelle cu curtisanele; silesce pe senatori se se bata cu gladiatorii și face pe unu cavaleru romanu se se suie pe unu elefantu.

Inse sfêrsitulu vine iute in aceste escese de putere; repertoirulu despotismului e marginitu de inasa-si natur'a. Vine unu césu cându materi'a omenéscá e sleita de totu noroiulu, sangele și lacrimile ce a contienutu. Nu mai remane decâtu imposibilulu și vedemu pe Nerone, in dílele lui din urma, încercându-se a atnge imposibilulu. Tacitu 'lu numesce: „amantulu necredibilului, incredibilium cupitor.“ — Placerile lumei fiindu secate, Nerone se încerca a stapani ceriulu. Incepe a destitui cu diumululu pe toti Dieii, îi decapitéza, î-si pune capulu seu pe umerii loru. Cauta in nelegiurii noue placeri; violéza una vestala și se scalda in fóntanele sante; confisca, la Delphi, locurile unde oracululu lui Appolone i-a vorbitu de Oreste și inchide gur'a suterana prin care Pythia primiá suflarea Dieului. Unu plebeu îi daruiesce una mica statua de fêta; Nerone se amoreséza de acésta statua, proclama dumnedieirea ei și îi face trei sacrificie pe di. Cu inctetulu cadit fetisismulu; erá se ajunga in curéndu la idiotismu.

Caderea s'a ne infaçisiéza slabitiunea acestui imperatu de teatru.

Vindex rescóla Gali'a, Galb'a rescóla Spani'a. Poterea lui Nerone se nimicesce de una-data. Urgenti'a pericolului nu-i inspira decâtu mânfi copilaresci séu proiecte nebune. Ce'a ce-lu supera mai multu, este cuventulu de „prostu musicantu“, care este in proclamarea lui Vindex, la adres'a lui. Promite dieiloru de-a jucá intr'o serbatóre dantiulu lui Turme, déca î-i voru dá victoria. Se gândesce unu momentu a merge inaintea legiuniloru si a le desarmá prin lacrimile sale. Apoi î-i vinu idei resboinice și pregatirile sale constau in a taiá perulu concubineloru sale, a le distribui secure și a formá cu ele unu escadronu de amazóne. „Visurile chiar“, dice unu istoricu, — aceste visuri prevestitóre cari in vechime strabatu, sub forme atatu de maretie, ultim'a nópte a celoru care moru — visurile

sale suntu visuri de pitteu séu de nebuu. Viséza că e mancatu de furnici, că calaresce pe o maimutia cu capu de calu.“ Pe urma, î-i vine o ultima strâmbare cesariana, comediantulu se redescépta in imperatulu mortu; voiesce se otravésca Senatulul într'unu banchetu colosalu, se macélarésca generalii armatei, se incendieze Rom'a pentru a dóu'a óra, se deschida menager'ia Circului si se dé drumulu toturoru féreloru selbatice cari se afla acolo. Strani inchiputri ale unei tiranti cadiuta in copilaria! Pretorianii au parasitu Palatinulu; golulu se face impregiurulu lui Nerone, care fuge cá unu facatoriu de rele, spaimentatu, nópteá, ascunsu sub mantau'a unui sclavu, baténdu la nesce usi cari nu se deschidu. Gasesce in sférsitu unu adapostu într'o casutia afara din orasiu. Celu de-antai cuventu ce pronuncia este alu unui epicurianu: „Haec est Neronis decocta!“; dice elu béndu din palma ap'a unui elesteu. Celu din urma este alu unui istrionu. Audíndu tropotulu cailoru cavaleriloru ce-lu urmarescu, Nerone declama unu versu din Iliad'a: „Tropotulu cailoru mi-au isbitu urechi'a!“ si, cându sclavulu seu î-i ínfige in peptu pumnalulu pre care-lu tiene cu o mâna neotarita, Cesarele nu gasesce in peptulu seu altu strigátu decátu: „Qualis artifex pereo!“ Ce artistu pieré!

D. Fr.

Viorele.

Soç'ia cea mai credințioasa a luxului este seraci'a.

*

... O románca, scéte alt'a ori nu scéte,
Dar' pre óspeti se-i primésca e firésca-i maiestr'ia;
Ea 'i primesce cu placere ori si cându î-i va vedea
Si le pune înainte totu ce are mai bunu ea.

Gh. Teutu in dram'a istorica „Berchea.“

*

O betrána ce-i cu minte e prea bine-a consultá.
Si-a ei sfaturi cu placere ori si cându a le-ascultá.
De 'ntieplete povetie a celoru cu incercare
Tenereti'a totu-de-a-un'a trebuintia multa are.

Idem ibid.

*

Iertu betránei ce-i debila, cá in tiena se traiésca,
A ei inse detoria e si-atunci se se-'nngriésca
De-a loru fiice maritate cum crescu ele pe sugari:
De punu tota-aloru potintia ei s'ajunga bravi si tari
De-i invétia chiar' din léganu se-si iubésca a loru tiéra
Pentru ea si pentru lege se se lupte cá o fiéra;—
Cá-ci câtu tempu románca muma va deprinde pe copii
Aste sacre detorintie, atátu numai vomu fi vii!

Id. ibid.

*

Avuti'a ambla cu prieteni — Seraci'a cu straini.

n.

Canteculu din joculu „Hor'a.“

Mâni de mâni hai se ne prindemu,
Hora mândra se întindemu;
Hora mândra, dantiu prin care
Pierdemu ori ce intristare.

Voinici 'nalti cu negre plete
Prindeti-ve între fete;
Si voi feteloru frumóse
Între ei jucati voiose,

Mici si mari dela olalta
La unu locu cându hor'a salta,
Serbatórea-i de minune,
Cá-n unire tote-'su bune.

De-ace'a si 'n hori voiose
Si in lupte sângeróse,
Toti Romanii frati se fia
De véru mari cá se devia.

Album Macedo-Romanu.

Onorabilei Redactiuni a diurnaleloru „Amiculu Familiei“, „Preotulu Romanu“ si „Cartile Sateanului Romanu“ in Gher'a.

La apelulu sinceru de infratire ce Societatea Macedo-Romana trimitea, in diu'a inaugurarii ei, toturoru popóreloru conlocuitorie cu Romanii de preste Balcani, a respunsu man'a de ucigasiu.*) Ne place a crede cá la Aten'a, la Constantinopole indignatiunea a fostu ace'asi cá si la Bucuresci, si cá criminalii 'si voru fi primitu pedéps'a dela autoritatile turcesci, dupa stariintiele Ambasadei Romane.

In fapt'a nedémna, criminala a unoru fanatici noi vedemu unu nou indemn cá neinctatu si neadormitu se lucreze fie-cine la luminarea, la cultur'a popóreloru: Scoli, scoli si éra scoli!

Pentru a dá celoru dóue milióne de frati locuitori dincolo de Dunare scoli din ce in ce mai numeróse, Societatea de Cultura Macedo-Romana are nevoia de fonduri. Comitétulu ei nu va neglige neci unulu din mijlócele proprie a márt finacele Societatii. Din acestu punctu de vedere Comitétulu a crediutu utilu se publice una lucrare in form'a publicatiunei Paris-Murcie; din venitululu vendiarii caru'a se se deschidia immediatu scoli cerute cu multa stariintia de mai multe comune curatu románesci de preste muntii Balcani.

Primíndu acést'a insarcinare am contatu lu pre propriile mele poteri ci pre incercatulu patriotismu alu scriitoriloru si artístiloru nostri.

Am cutezatu deci se me adresezu catra toti barbatii insemnati ce avemu in tóte directiunile activitatii spiritului cu apelulu urmatoriu:

Domnule!

„Cunósceti scopulu ce urmaresce Societatea de Cultura Macedo-Romána. Pentru ajungerea lui câtu mai

*) E vorba de atentatulu comisu prin asasini greci contr'a vietiei Apostolului Margarithu institutore la scól'a romana din Vlaho-Clisura (Macedonia).

repede, Societatea are nevoia totu pe atât'a de sprig-nulu moralu alu toturoru Româniloru, câtu și de acelu materiale. Pentru a crea scoli multe și neintardiatu; pentru a dotá besericele romane de preste Dunare cu carti române, se ceru spese, care Societatea nu le pôte ridicá cu venitul ce primesce dela membrii sei.“

„Pentru a cresce, asia dara, finacele Societatii Macedo-Romane, Comitetulu ei a crediutu utile se incerce între Români ce'a ce, cu atât'a succesu a realizatu binefacerea in Parisu. In favórea unoru districte spaniole inecate de inundatiune, Press'a francesa a publicatu albumulu Paris-Murcie. Óre noi Români care amu luatú mii de esemplare din Paris-Murciei nu vomu redicá dieci de mii de esemplare din unu albumu Macedo-Românu, care s'ar' publicá cu celu mai josu pretiu in favorea fonduriloru unei Societati care voiesce se salve din inundarea mai teribila a desnationalisarei pre unu poporu de aprópe doue milióne de frati?“

„Convinsu cá da, Comitetulu Societatii a decisu publicarea imediata a unui asemenea albumu și deci are onóre a ve rogá se veniti in ajutoriulu publicatiunei lui cu una mica lucrare originala, fie in versuri, inse inedita și subsemnata de D-vóstra.

„Ne 'ndoindu-ne de priimirea rugamintei nóstre, ve asigurámu de distins'a nóstra consideratiune.“

Acestu apelu a fostu transmisu prin posta.

Temêndu-me inse cá nu cum'á apelu meu se nu ajunga la tóte persónele cáror'a a fostu adressatu, vinu prin organulu preseii se rogu din nou pre toti scriitorii și artistii nostri și pre ilustrii nostri barbati de statu cá se nu se ingreunedie de a ne trimite, fia mici ucrari originale, fie scurte autografe, pentru a constitui Albumulu Macedo-Romanu.

Totu una-data rogamu pre toti librarii din Tiéra și din tóte provinciile locuite de Români se deschidia, de pre acum, liste de subscriptiuni pre pretiulu de doi lei hárti'a ordinara și de cinci și diece lei editiunile de luesu.

E de prisosu se adaugemu cá sperámu a avé colaborarea și a mai multoru ilustratiuni din Franci'a, Spani'a, Portugali'a etc. Albumulu pre lângá acést'a va avé ilustratiuni insemnate relative la Macedoni'a, la tipulu și costumurile atâtú de frumóse ale Româniloru din ace'a parte

Terminându ne adressámu din nou la tóta press'a omâna, fora distinctiune de colóre și, declarându-ne gat'a a primí cu recunoscintia, tóte consiliile ce ar crede utilu se ne dé pentru isbutirea publicatiunei albumulu Macedo-Românu, punemu lucrarea sub protectiunea ei eficace și patriotica.

Membru Comitetului Macedo-Romanu:
V. A. Urechia.

NB. A se adressá lucrarile de publicatu in Albumulu Macedo-Românu, catra Dlu V. A. Urechia la Bucuresci, pâna la 24 Ianuarie 1880.

Pentru cá cetitorii nostri se cunósca mai bene **Si tuatiunea fratiloru nostri Macedo-Romani** jasamu se urmeze aici unu estrasu dintr'o o epistóla a unui Românu din Macedoni'a adresaata unui amicu alu seu din Bucuresci.

Éca ce serie acelu Romanu!

Vlacho-Clisura, 22 Noembre 1879.

„Cá adevératu românu, care pururea ai avutu placere a veni in contactu cu români macedoneni și care cu entusiasmu citesci in diuare ori ce se publica in privinti'a nóstra, cunosci negresitu tóte intrigele și persecutiunile Greco-fanariotiloru, indreptate fora pregetu in contr'a ori-cáruí a voitu se propage printre români de pe aici ide'a de limba și nationalitate româna.

„De siguru inse, amice, n'ai avutu ocasiune a cunósce si ultimulu midilocu de persecutiune ce au vrutu Grecii se intrebuintieze in contr'a profesoriloru și scóloru române din patrile acestea. Cândú au vediutu cá tóte sfortierile și incercárilu lorú de a include scólele nóstre române au remasu zadarnice, fora a poté se le impiedice macaru in progresulu lorú grabnicu și solidu; cândú au vediutu ca profesorii români, cu tóte persecutiunile, incercárilu și totu felulu de suferintie ce au induratu, nu s'au de securagiatu, ci au urmatu a-și indepliní cu sântienia sarcinele nobilei și sacrei lorú misiuni; cândú au sleitu tóte midilócele ilicite fora a-și ajunge scopulu, Grecii au recursu in cele din urma a midilócele criminale și odióse, la asasinare, crediéndu cá in fine voru reusi.

„De cândú cu turburárilu politice, in care traimu de câti-va ani, in partile acestea furnicá, mai alesu vér'a, cândú traiulu e cu putintia, la munti, o multime de talhari scelerati, veniti de prin Greci'a, subtu numele de a n d a r t i séu liberatori ai crestiniloru de suptu jugulu otomanu. Ei bine, tocmai pe acesti scelerati i-au intrebuintiatu Grecii cá organe órbe, cá se-și ajunga scopurile in contr'a romanismulu. I-au pusú dér' se prigónesca pe profesorii români, amenințându-i cu mórtéa, ór' scólele lorú cu ardere, Cele d'ântéu victime ale acestui atacu amu fostu eu și amicul nostru S., care a statu cá o luna de dile ascunsu pe unde a potutu. Eu inse, vedíndu cá siederea mea aci erá periculósa, amu fostu nevoitu se plecu la Salonicu, spre a scápá de prigónirea lorú. In orasielulu Vodena (vechia Edesa a Macedoniei) amu primitu cu bucuria scrisórea tá.

„Me simtu fericítu a-ți anuntia cá in anulu acest'a cestiunea nóstra a progresatu multu, si prin bine-voitoriulu și energiculu ajutoru alu României mame numerulu scóloru nóstre s'a imultítu, astu-felu cá avemu ca vr'o 15 scóle bine organizate, cu vr'o 20 institutori; avemu si trei scóle de fete cu trei profesoritie venite din Români'a. Éra acum, cu infiintiarea la Bucuresci a unei societati pentru cultur'a „Macedo-Româna“, speramu unu progresu și mai mare, in câtú peste câti-va ani scólele române de aici se voru poté numerá cu diecimile. Nu mai pucinu acceptamu si suntemu in dreptu a sperá si dela consulatulu românu, de curéndu infiintiatu la Salonicu, si care, de nu ne va aduce unu folosu materialu de o cam data, trebue se scii inse cá elu va aduce unu imensu folosu moralu.

Din viéti'a sociale dela Naseudu.

La începutulu anului 1880.

Domnule redactore alu „Amicului Familiei!“

Nu-mi aducu amente cá in colonele multu iubitu-lui d.-t'ale diariu se se fi publicatu ceva de pre la noi, se intielege nu din afacerile politice, besericesci, scolastece s. a. ci din viéti'a soçiale. Dar' 'ti marturisescu cá nu este neci o mirare déca nu s'a facutu acést'a pentruca Domne puçine se potú inregistrá prin Naseudu

din acésta viétiá, cari se merite a fi cunoscute publicului mai mare. Si déca se comparésa viéti'a sociale din trecutul acestui tîenutu cu cea din presente se constatéza o deosebire pyramidale. Si de unde provine acést'a? Cari suntu cauzele adeverate din cari publiculu de acuma nu mai afla placerile de odinora de a face petreceri de distrageri? Multi respundu si la acést'a întrebare si nu fara cuventu cumca aerulu politicu ce pe noi Romanii ne depriméza si ne descuragiéza din di in di, a inficiatu si aerulu vietiei sociale. Eu asi mai adauge la acést'a cauza si afacerile de di, afaceri ce privescu religiunea si scol'a, starea cea trista a poporului, interesulu de-alu aperá de necasurile amenintatorie, interesulu de ai conservá celu puçinu aceea ce are si-a agonisitu cu multa sudore si cu mari versari de sange. Aceste cauze impunú la toti omenii de anima si cultivatori de prosperitatea poporului o profunda seriozitate si cu atátu mai intensiva activitate pe tote terenurile publice, cari arare ori permitu cá omulu se-si caute distragere in petreceri arangiate.

Una exceptiune din acesta viétiá monotona a fostu presér'a anului nou in care s'a arangiatu unu concertu impreunatu cu dantiu, care petrecere avemu a-o multiumí d. prof. de musica J. Muresianu.

Concertulu a inceputu câtra 8 ore si a duratu pâna catra 11 ore, candu a inceputu dantiulu. Petrecerea a fostu tare bene frecventata afara de unu publicu forte alesu din loco avuramu fericirea a salutá pre d. asesore si colaboratorele „Amicului Familiei“ V. R. Buticescu din Bistritia impreuna cu amabil'a lui Domna, pe d. Craciunu cu st. domna, pe d. protop. on. parentele Fagarasianu dela Teure, d. parochu din Hordou Cosbucu cu amabil'a fiica Angelina apoi vre-o 4 ofiçieri dela Bistritia, d. adjunctu de jude cerc. din Budusiu Larionessi s. a.

Petrecerea a fostu forte anemata si a duratu pâna dupa 4 ore n. la ce a contribuitu forte multu music'a din Bistritia si unu jocu de tombola.

La 12 ore d. prof. Gavr. Scridonu a salutatu anulu nou prin unu discursu forte frumosu si forte nimeritu care a fostu insocitu de aplause entusiastece.

Asemene ne-a delectatu multu una declamatiune a stud. de cl. a VIII. Simionu Popu, un'a din frumocele legende ale lui V. Alesandri.

Dintre piesele musicale ne-a multiumitu cele esecutate de chorulu mestecatu din dame si barbati, apoi unu duetu cantatu de d.-r'a Ros'a Goldschmidt si d. J. Muresianu. Asemene solurile esecutate, pe flauta de st. Tomi de cl. a VIII., pe viora de st. Buteanu de cl. a VI., pe glanjiretu de stud. J. Göstl de cl. a VIII. si celu cantatu de d. J. M.

Facia de piesele esecutate de music'a instr. observezu cumca multe din ele nu au pré satisfacutu asceptarile Naseudeniloru, — cari suntu invetiati cu altfelu de orchestre

Publiculu din Naseudu si din giuru ascépta cu mare sete deschiderea aici a unei filiale a Impri-

mariei „Georgiu Lazaru“*) dela care se ascepta cá va respandí multa lumina prin acestu tîenutu. Sum informatu cumca indata ce va sosi imprimari'a voru aparé afara de „Scol'a Romana“ si alte foi de importantia pentru literatura, apoi opuri literarie si scolastece etc.

Domnedieu se binecuvinteze tote aceste întreprinderi cu succesele cele mai stralucite intru luminarea, desceptarea si prosperarea poporului romanescu. P.

○ dorintia la anulu nou.

Se traiéscu Roman'a
Ce-a crescutu atáti eroi;
Cari au sdrobitu tirani'a
Scapându tiér'a de nevoi!

Se traiéscu Domnulu tierei
Intre eroi celu mai bravu;
Stéu'a mándr' a desceptarei
Spre unu venitoriu mai suavu!

Se traiéscu fericita
A romaniloru . . . odoru . . .
Dómn'a tierei multu iubita
Angerulu consolatoriu! . . .

Urrá, urrá, se traiéscu
Cine e romanu curatu!
Tiér'a mándra infloréscu
In eroi ne incetatu! . . .

Fl. Selageanu.

Scanteiutie.

Casatoria moderna. Preotulu întrebá pre mirésa:

— Vrei se iubesci pe barbatulu acést'a, se-lu onorezi, se-lu asculti si se-i fi o socia pururea credintiósa.

Mirés'a respunde:

— Da, voiú se-lu iubescu, se-lu onorezu si se-i fiu credintiósa pâna cându 'si va tiené promisiunea de-a-mi dá tóte comoditatile si placerile cerute de lumea moderna.

*

M a m'a adreséza inaintea sociului seu câteva cuvinte dojenitóre ficeii loru, care nu voiá a se maritá dupa unu individuu pre care í-lu alesese dens'a.

Fét'a. Nu, nu me ducu dupa elu din mai multe cause: ántáiu e pré prostu si pré úritu

M a m'a. Nebuna ce esti tu! Da eu cum m'am dusu dupa tatalu teu.

Se póte inchipuii placerea ce-i casiuná sociului acést'a descoverire negenata.

*

Unu cioplitoriu de versuri, càtránitu pre semenii sei, càtránesce si Stafet'a cu urmatóriale blasteme:

Cenusia se se-aléga din oper'a marétiá,
Sórele si lun'a se piérdia-a loru viétiá;
Muntí, vâi, câmpii si plaiuri ingenuñchiati,
Si ape cristaline in aeru ve scaldati.

Intunereculu domnéscu pe bolt'a cea ceréscu
Pe pamentu infernulu cadavre se muncéscu;
Se sémntia „omulu-verme“ cá vechiulu creatoru
S'a superatu de móрте pe miculu muritoru.

*) Precum suntemu informati, acést'a filiala se va deschide, indata ce Proprietariulu Imprimeriei „Georgiu Lazaru“ i-se voru face asigurari suficiente relativu la subsistentia acelei'a.

REVISTA.

A. S. Regale Domnulu Romaniei, incungiu ratu de inalt'a Sa casa civila si militara, in diu'a de anulu nou a assistatu la officiuu divinu celebratu in beseric'a metropoliei din Bucuresci, de fačia fiendu Dnii ministrii, inaltele corpuri ale statului, functionari superiori si oficiari de tóte gradele. — Dupa serviciulu divinu A. S. Regale a trecut in revista detasiamentele trupeloru insirate in curtea Metropoliei si a primitu defileulu armatei. Apoi a trecut in apartamentele Metropolitulu-Primatu, unde a primitu felicitatiunile Inaltulu Cleru exprimate printr'unu discursu rostitu de Metropolitulu-Primatu, precum si urrările guvernului si ale inalteloru corpuri ale statului. A. S. Regale a multiamitu totororu pentru cuventele bene-sentite ce-i adressáu lui, precum si A. S. Regale Dómnei; si amentindu grigile si dificultatile invinse, cu concursulu natiunei, in anulu espiratu, si-a exprimat speranti'a cá anulu nou se fia plinu de fericire si prosperitate pentru Roman'ia — dorindu la toti multi ani fericiti!

In sér'a dílei de anulu nou a fostu la palatulu domnescu din Bucuresci indatinatulu balu alu Curtiei. — La órele 10 AA. LL. RR. Domnulu si Dóm'n'a au trecut mai antâiu in apartamentele particulare, unde au tienutu adunare cu ddnii siefi ai misiunei diplomatice si au primitu felicitarile lor. Pe urma au mersu in sala tronului si in cele-alalte salóne, unde se afláu adunati invitatii spre a presentá urările lor. La acésta serbare erau fačia, afara de corpulu diplomaticu, ddnii ministri, presiedintii si reprezentantii ambeloru Adunari legiuito're, inaltele curti de casatiune si de compturi, curtile si tribunalele, consiliulu municipalu, corpulu profesoralu, functionarii superiori si siefi de servitiuri ai diferiteloru ramuri ale administratiunilor publice.

Armat'a, gard'a orasienésca, proprietatea si comerciulu, aveau asemenea numerosi reprezentanti la acésta serbare, la care a luat parte preste 1700 persoane, Altetiele Loru Regule s'au intretienutu, in totu tempulu in modulu celu mai gratiosu cu cei mai multi din domnii si dómnele presinti, si dantiulu a urmatu fórté animatu.

La ór'a 1 s'a servitu supeulu in sal'a cea mare de pranzitu la care ddnii invitati au luat parte in serii. Balulu s'a sférsitu printr'unu cotilionu, care a urmatu cu vesel'ia pâna dupa órele 4 de demanétia.

M. S. Regale Domnulu Romaniei a adresatu, in diu'a de anulu nou, Armatei romane urmatóriele cuvinte de lauda si imbarbatare: *Ostasi!* Anulu ce a incetatu Mi-a probatu, odata mai multu, ca sunteti petrunci de nobil'a msssiune ce ve este incredentiata si cá prin disciplin'a si silintiele vóstre, a-ti meritatu multiamirea Mea si de recunoscinti'a Patriei, care va privi in voi scutulu ei poternicu. — Ve urezu anu bunu si fericitu!

Rusi'a concentréza trupe numeróse bene-armate si aprovisionate la fruntariale s'ale apusene, spre confiniile Germaniei si ale Austro-Ungariei.

Generalulu rusu Skobelef, cu ocasiunea unei serbari, date in orasiulu Minsk, a dísu ca: „adeveratulu resboiu nationalu pre care 'lu va face Rusi'a, va incepe preste puçinu. Numai ace'a e întrebarea ca

cu cene va avé Rusi'a resboiu: cu Germani'a, cu Austro-Ungari'a séu cu Turci'a. Mai probabilu e resboiulu cu Germani'a. In ori-ce casu suntemu convinsi ca vomu invinge. Soldatulu rusu, in ultimulu resboiu, au culesu atâtea esperintie încátu va poté bene se le exploateze intr'unu resboiu cu Germani'a.“

Montenegrulu contr'a Turciei. In 7 ianuariu st. n. Montenegrenii au atacatu satulu Meto, in apropiare de Plav'a si au luat 200 capete de vite. In diu'a urmatoria apoi au inaintatu spre Gusine si Plav'a. Aici li se facú o resistintia inversiunata din partea poporatiunei musulmane. Dupa o lupta indelungata inse le succesé a devinge pre musulmani si a ocupá dela ei trei sate cu pusetiuni resboinice favoritoare.

Junimea romana dela universitatea din Clusiu a serbatu preser'a anului nou prin o convenire sociala in sala hotelului „Biasini.“ La serbare a participatu in numeru considerabilu si inteliginti'a romana din locu, si a fostu reprezentatu in câtu-va si seculu frumosu. Serbarea o deschise presiedintele societati „Iuli'a“ prin o cuventare ocazionali. Sub decursulu cinei s'au rostitu mai multe toasturi insufletitóre; ér' dupa cina si-luá inceputu joculu. Intre pause s'au cântatu „Descépta-te romane“, „Cânteculu gîntei latine“ si alte cântece nationale; ér' la mediulu noptii d-nulu Dr. A. Isacu a salutatu anulu nou prin o vorbire meduósa si bine simtita. Petrecerea tienú pâna cam cátra deminétia. E de insemnatu aci, cá stimatiú óspeti, ce au fostu de fačia, si-au aratatu iubirea loru cátra jun'a „Julia“ de astadata nu numai prin cuvinte si prin ace'a cá au participatu la serbarea ei, ci totu odata si prin unu faptu cu multu mai momentuosu, si de valóre insemnata pentru venitoriu. La initiativ'a D-lui Dr. Aureliu Isacu s'a facutu adeca o colecta de bani cu scopu de-a indemná pe membrii societati „Julia“ la activitate mai mare pe terenulu literaturei romane prin punerea unui premiu pentru celu mai bunu operatu literariu. S'au adunatu spre scopulu acest'a 20 fl. v. a. — Dieu, mai departe am ajunge in tóte, déca pre lánge atâtea vorbe góle, am si face câteva cev'a! Cându se va adevérí óre proverbulu: „Romanulu tace si face“?

Concertu declamatorecu-musicale inpreunatu cu saltu si cu joculu istoricu „Calusiariulu“ jocandu in costumu natiunale va tiené la 19 februaru st. n. a. c. in sal'a redutei urbana din Clusiu societatea de lectura a junimei romana universitare. — Comitétulu arangiatoriu consista din urmatorii domni: Dr. Aureliu Isacu, presiedinte; Vincentiu Nicóra, secretariu; Juliu Herbay, casariu; Petru Dulfu, Alesandru L. Hosszu, Nicolau Hosszu, Jacobu Maioru, Beniaminu Popu, Emiliu Poruti, membrii. — Pretiulu unui biletu de intrare 1 fl. 50 cr. de persóna; 3 fl. de famili'a de doi membrii, ér' pentru membrii ceialalti 1 fl. de persóna; — unu biletu de feréstra 1 fl. 50 cr.; éra unulu de galeria 1 fl. v. a. — Contribuiri marinimóse in favóre societatei de lectura se primescu cu multiamita si impreuna cu ori-ce solviri preste pretiulu intrarei se voru cuietá pe cale diuaristeca. — Programu concertului, de inpreuna cu ordinea salturilor, se va distribui in sér'a petrecerei.

Duelu cu sfersitu tragicu. Juliu Verhovay, redact. diuariului „Függetlenség“ (Independintia) facú unele descoperiri, din cari se vedí casunii magnati ai Ungariei contribue in modulu celu mai nerusínatu la daunarea statului magiaru. — In urm'a acestor'a, in 10 ianuarie n., avú locu unu duelu cu pistóle intre numitulu Redactore si Baronulu I. Majthényi. Baronulu remasé neatinsu, ér' Redactorulu Verhovay fú greu ranitu, strabaténdu-i glontiulu prin partea drepta a pieptulu asié de afundu încátu neci astadi nu daderá de

Elu. — Cetatienii din Budapesta sunt foarte inversunati asupra Baronului duelante si asupra multimei de magnati cari au fostu incuviintiatu acesta procedura a Baronului; — si pentru acea a facutu mai multe demonstratiuni contra magnatiloru, au spartu ferestrele Casinei loru si au amblatu pre strade cu cetele strigandu „se traesca Verhovay“ s. a. Pentru infricarea cetatieniloru demonstratori si imprasciarea loru au fostu de lipsa intrevenirea ostirei, ma ne-affandu-se de indestulitoriu numerulu ostasiloru concentrati in Budapesta s'au mai dispusu acolo spre acestu scopu ostasi si de prin alte cetati ale Ungariei. Au fostu impuscati unii cetatieni si mai multi inca au fostu prinsu si arestati. Tulburarile continua si astadi. — Verhovay jace inca totu intre morthe si vietia — capetandu mai in urma si aprindere de plamani.

Cetevayo — regele Zulusiloru — care actualmente se afla ca prinsoneriu alu Anglesiloru, areta mare aplecare spre sciintia si musica. Elu are de profesorul in sciintie pre capitanulu Poole, care e multiamitu de progresele ce a facutu si pana acum'a discipululu seu; er' incatu pentru musica, densulu se electriseza si prinde curagiu si voia buna la sunetulu chiar' si numai a unei flaute ori violine.

Necrologu. Au repausatu: Laurentiu Juhasu off. reg. de telegrafia in Clusiu la 6 ianuarie. — Leone Popu majoru in pensie in Nasedu la 13 ianuarie n. — Georgiu Simonu manipulantele tipografiei archidiecosane din Sabiu in 15 ianuarie n.

Predicari de tempu pentru anulu 1880.

In 24 ianuarie va incepe temperatura mai moderata. — Se va desprimaverá tempuriu. — In 23 maiu voru incepe caldurile mai moderate. In 4 iuliu voru incepe dile fierbenti. In 25 iuliu caldura va incepe a se moderá. In 14 septembrie voru incepe demanetie si seri cam corose. In 20 octombrie voru incepe dile recoroșe carora inse in inceputulu lunei noemvrie voru urma inca puține dile caldure si numai dupa acea prin 30 noemvrie va incepe recela de ierna.

Compendiu de Igien'a generala si aplicata de Const. C. Codrescu doctoru in medicina, medicu primariu alu spitaleloru . . . Barladu 1880. Pretiulu 5 lei noi. — Cuprinde invetiaturi indispensabile pentru educatiunea si formarea fisica a omulu.

Luminatoriulu va fi titlulu unui nou diurnalu politicu care, in Proprietatea Dlui M. Dreghiciu si su Redactiunea Dlui P. Rotariu, va aparé in Temisior'a dela 1/13 martia a. c. inainte in tota septemana de doue-ori: Mercuria si Sambata. — Pretiulu de prenumeratiune pentru Austro-Ungaria pre restempulu dela 1/13 martia pana la finea anului curente e 6 fl. 35 cr., altmintrea pre 1/2 anu 4 fl., 1/4 anu 2 fl. v. a. — Precum spunu urzitorii acestui diurnalu, in Program'a emissa: „Luminatoriulu“ nu se va ingerá nici va voi a figurá de datotriu de tonu in politic'a romana inalta, nici va nisú din respoteri a turbura ap'a domniloru, ci elu lasandu politic'a si sistem'a guvernamentalá actualá a merge pre calca in carea a opucatu, pana la finea ei, — va nisú a lumina si invetiá pre poporulu romanu despre aderveratele s'ale drepturi si interese, despre conceptele patriotisumului aderveratu. etc.“

Logogrifu.

De Amalia Manfi.

Din urmatorele 22 silabe se se formeze 7 cuvente, acaroru litere initiali cetite de susu in josu dau numele unei tieri, era literele finali cetite de susu in josu numele unei provincia:

bo, mans, a, ni, sel, a, ra, o, zo, tis, po, ru, ra, ga, is, do, mer, feld, re, a, na, lo.

1. Orasiu in Bavaria.
2. Poetu grecu.
3. Orasiu in Prusia.
4. Grupa de insule in Oceanulu Atlanticu.
5. Riu in America.
6. Riu in tierile de josu.
7. Architectu romanu.

Terminulu pentru deslegare e 13 februaru a. c. Intre deslegatori se voru sortiá icone si carti frumose.

Gacitura de stramutatu.

De Virgiliu Brendusianu.

5	5	5	5	3	3	3	3
---	---	---	---	---	---	---	---

Se se stramute numerii „3“ in locul numeriloru „5“ si vice-verse, fora ca vre-unu „5“ au „3“ se sara mai multu de unu despartimentu de-odata, si fora ca se se reintorca vre-unu numeru la locululu seu de mai inainte.

Terminulu pentru deslegare e 13 februarie. Intre deslegatori se voru sortiá icone si carti frumose.

Prenumerantii „Amicului Familiei.“

(Au solvitu pretiulu de abonamentu pre intregu anulu 1880:

Domn'a Elen'a Morariu in Toporoutiu, Domnisor'a Elen'a Popu in Basesci, Domnulu Constantinu Brezoianu in Bucuresci, D. Joannu Budu in Dudescl. Bucuresci, D. Mirouu Romanulu in Sabiu, D. Joannu Metianu in Arad, Nestoru Opréanu in Nereu, Teologiá romanu in Budapesta, D. Joannu Gravru in Blasiu, D. Lazaru Baldi in Clusiu, Societatea romana de lectura in Clusiu, D. Joannu Biesiu in Ciocmanu, D. Dionisiu Petrisioru in Romanesci, D. Augustinu Popu in Restoci, D. Gregoriu Florianu in Boiu mare, D. Vasiliu Pandu in Letca, D. Sandru Bol'a in Mesteacanu, D. Carolu Lazaru in Lemnii.

(Voru urmá.)

Post'a Redactiunei.

G. P. si E. P. in B., C. M. si E. M. in T., S. C. si V. D. in O. M., P. I. G., G. D., S. T., P. Ch., J. H. S., M. T. P. si toti onorabilii nostri amici si cunoscuti cari au benevoitu a-si aduce amente de noi in diu'a de anulu nou: primésca cordial'a nostra multiamita si urarea ca Domnulu se le dee a ajunge inca multe — multe dile de anulu nou si mai fericite decatu cea de est'empu.

A. P. A. Multiamita cordiale. Cátu de desu. Salutare!

P. R. Ni e cam suspectu totu lucrulu. Déca fapt'a, ne va dellaturá in doial'a: vomu cere ca publiculu romanu se impartasiesca in cea mai caldura spriginire intreprinderea D-vostre . . . Pana atunei numai cu reserva.

Scirile din vieti'a publica sociale le primimu cu placere din tote partile locuite de Romani si le publicamu in data. — Rogamu dreptu acea pre gentilele nostre cetitoare si pre toti aderentii „Amicului Familiei“ se benevoiesca a ne in-scientia de totu ce se intempla in cerculu domniloru s'ale.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: Niculae F. Negrutiu.

Gherla. Imprimaria „Georgiu-Lazaru.“ 1880.